

Citaten uit

Complotdenken - Paranoia in de islamitische wereld

Abu Bakr al-Baghdadi heet eigenlijk Elliot Shimon

Hassan Bahara De Groene Amsterdammer, 25 februari 2015

IS als zionistische creatie, 9/11 als het werk van Amerika zelf: complottheorieën tieren welig in de islamitische gemeenschap. Misschien vergezocht, maar is er niet ook een politiek-historische basis voor? 'Het Westen is wel vaker tot erge dingen in staat geweest.'

Het was geen nare antisemitische oprisping. Het was een kritiek op de expansiepolitiek van Israël. Zo moesten we volgens Yasmina Haifi – ambtenaar bij het ministerie van Veiligheid en Justitie – de tweet begrijpen die ze vorig jaar augustus de wereld in stuurde. 'ISIS heeft niets met islam te maken.. is vooropgezet plan van zionisten die bewust Islam willen zwart maken.' De consequenties van die bewering lieten niet lang op zich wachten. Nog dezelfde dag werd ze door haar werkgever geschorst. 'Wat ik schrijf verzin ik niet', schreef ze in een vervolgtweet. 'Ga je maar even verdiepen in het Snowden dossier over het onderwerp ISIS.'

Haifi heeft gelijk als ze zegt dat ze niet zelf op deze groteske claim is gekomen. Die deed namelijk al een tijdje de ronde op internet en in kranten uit de islamitische wereld.

[... Samengevat: het bericht ging al snel de hele wereld door; ontzenuwen lukte niet meer ...]

Complottheorieën zijn van alle tijden en samenlevingen. Maar in de islamitische wereld zijn ze wel erg nadrukkelijk aanwezig en worden ze gedeeld en verspreid door alle lagen van de samenleving. Onderzoeken van Pew Research Center uit 2006 en 2011 wezen uit dat in islamitische landen het merendeel nog altijd gelooft dat 9/11 niet door Arabische terroristen is gepleegd. [...] Een recent onderzoek in Turkije door Metropoll wees uit dat 44 procent van de Turkse bevolking gelooft dat de aanslag op Charlie Hebdo gepleegd is door 'buitenlandse veiligheidsdiensten'.

'Waarom zijn zoveel van mijn medemoslims zo goedgegelovig en makkelijk te overtuigen van onzinnige complottheorieën?' vroeg de Britse journalist en moslim Mehdi Hassan zich vorig jaar september af in de New Statesman. [...]

Hassan legde de vragen voor aan twee Pakistaanse hoogwaardigheidsbekleders. De een antwoordde dat het komt doordat moslims continu voorgelogen worden door hun leiders. De ander antwoordde dat complottheorieën het feit moeten toedekken dat de islamitische wereld al heel lang intellectueel, wetenschappelijk en economisch in verval is.

Ironisch genoeg was het journalist Glenn Greenwald die in 2010 een wat sterker betoog hield over de oorzaken van het complotdenken in de islamitische wereld.

[... ..]

Het is dus volgens Greenwald het geheimzinnige en manipulatieve buitenlandse optreden van Amerika door de jaren heen dat de ruimte schiep voor complotdenken in de islamitische wereld.

Een soortgelijk punt maakt ook Matthew Gray, professor islamitische studies aan Australian National University en auteur van Conspiracy Theories in the Arab World (2010).

[... ..]

‘In de islamitische wereld leeft sterk het idee: als westerse landen in het verleden tot al die dingen in staat waren, waarom zouden ze dan nu niet in staat zijn tot veel ergere dingen’. [...]

Volgens Gray worden complottheorieën ook ingezet om de ideologische armoede in die maatschappijen toe te dekken. Er is geen dragende ideologie meer. In het Midden-Oosten zijn het pan-Arabisme en het Arabisch socialisme mislukt. Het islamisme spreekt maar een deel van de bevolking aan. Het is een confronterend failliet dat door burgers en machthebbers in de schoenen van ondermijnende buitenlandse machten wordt geschoven.

Het complotdenken in de islamitische wereld wordt ook gevoed door de grote afstand tussen burgers en de machtscentra.

[...]

Leiders in de islamitische wereld gebruiken het complotdenken ook als politiek instrument. Schoolvoorbeeld is de huidige president van Syrië, Bashar al-Assad, die de instabiliteit in zijn land wijt aan buitenlandse machten en terroristen.

[...]

In de complottheorieën die over Islamitische Staat de ronde doen ziet Gray een voortzetting van het decennia oude complotdenken in de islamitische wereld. ‘De politieke basis van de IS-complottheorieën is dezelfde als die van andere complottheorieën. Sommige mensen beweren dat IS gecreëerd is door het Westen om verdere militaire interventie in het Midden-Oosten te rechtvaardigen – dit is een nieuwe invulling van de oude complottheorie dat het Westen niet zal rusten voordat het totale controle heeft over het Midden-Oosten. Sommige complottheorieën beargumenteren juist dat IS gecreëerd is door lokale leiders om de aandacht van hun incompetentie af te leiden. Tegelijkertijd gebruiken leiders in het Midden-Oosten de

complottheorieën om hun eigen positie te rechtvaardigen, zo van: "Dit is wat je krijgt als je niet voor mij kiest, een terroristische samenzwering."

[...]

Volgens Gray hangt het geloof in complottheorieën ook bij westerse moslims samen met de politieke werkelijkheid, die in hun geval wordt gekenmerkt door islamvijandigheid. 'Westerse moslims zijn minderheden die zich vaak onwelkom voelen', aldus Gray. 'Ze zijn alert op vermeende ongelijkheid en onrechtvaardigheid. Dat maakt ze gevoelig voor het idee dat er complotten tegen hen gaande zijn. [...]'

Nieuws over Islamitische Staat als een zionistische creatie circuleerde vorig jaar juli en augustus op tal van drukbezochte sites en Facebook-groepen van Nederlandse moslims. [...]

Zij beschouwen IS ook als een westers mediacomplot. Westerse media zijn altijd al bezig geweest moslims en de islam in een kwaad daglicht te stellen. Islamitische Staat is in deze redenering onderdeel van het complot om de reputatie van moslims en de islam verder te besmeuren. Dit aspect wordt bevestigd door een onderzoek uit 2013 van de Nederlandse socioloog Ruud Koopmans, waaruit bleek dat 54 procent van de westerse moslims gelooft dat het Westen erop uit is de islam te vernietigen.

[... Meer bronnen waarop deze visie is te vinden ... o.a. bij] rapper Appa - die op Facebook 25.000, voornamelijk islamitische, volgers heeft [... ook bij] de site en Facebook-groep (11.000 volgers) DutchTurks.

[...]

Ook de aanslagen van afgelopen januari op de redactie van Charlie Hebdo en op een joodse supermarkt gaven voer aan complottheorieën waarin een hoofdrol was weggelegd voor zionisten.

[...]

[Deze complottheorieën] leven vooral in de 'moeilijke wijken' met veel moslimjongeren [...]. Ze halen hun nieuws niet alleen van internet. (...) Thuis zijn de schotelantennes gericht op het land van herkomst, vaak theocratische of dictatoriale staten.'

Ook docenten en journalisten zagen dat onder aanzienlijke delen van de Franse moslims de complottheorieën stevig rondgingen.

[...]

[... Samengevat: er leeft ook veel antisemitisme in deze kringen. ...]

Het zijn kenmerken van klassiek antisemitisme - joden als almachtig, geslepen, plottend - die ook de recente complottheorieën over islamitische Staat en Charlie Hebdo stutten.

[... ..]

In de Arabische media heerst zeker sinds de oprichting van de staat Israël een lange traditie om met onversneden antisemitisme de islamitische wereld tegen joden op te zetten.

[...]

Deze antisemitische karikatuur klonk door in het geschied op internet en daarbuiten op 'zionisten' die met door de Mossad getrainde Islamitische Staat weer het zoveelste sluwe complot hadden gesmeed om moslims een hak te zetten en macht te vergaren.